

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

Кафедра психології та соціальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВПНПБ 2.4.2. «ПРОФЕСІОГЕНЕЗ ОСОБИСТОСТІ»

**ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
денної та заочної форм навчання**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»**

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

Київ-2017

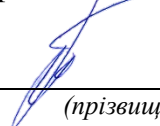
Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Професіогенез особистості» для підготовки бакалаврів спеціальності 053 «Психологія».

Розробник: Бегеза Л.Є., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Рецензент: Приб Г.А., доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Затверджено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи.
Протокол № 1 від 04 вересня 2017 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи

_____
Приб Г.А.
(прізвище, підпис)

Завідувач навчально-методичного відділу

_____
Завиніченко Л.М.
(прізвище, підпис)

© Бегеза Л.Є., 2017
© Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України (ІПК ДСЗУ), 2017

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість: кредитів – 4; модулів – 2; змістових модулів – 2.	Галузь знань <i>05 «Соціальні та поведінкові науки»</i>	Нормативна	
		Рік підготовки	
		I	I
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>денна – 20 год., заочна – 20 год.</i>	Спеціальність <i>053 «Психологія»</i>	Семестр	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120 год.		Лекції	
		38 год.	8 год.
Тижневих годин для <i>денної</i> форми навчання: аудиторних – 4 год.; самостійної роботи студента – 3,1 год. Розподіл годин для <i>заочної</i> форми навчання: аудиторних – 12 год.; самостійної роботи студента – 108 год.	Освітній ступінь: <i>бакалавр</i>	Практичні	
		30 год.	4 год.
		Семінарські	
		–	–
		Самостійна робота	
		32 год.	88 год.
		Індивідуальні завдання	
20 год.	20 год.		
		Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для *денної* форми навчання – 130,8%;

для *заочної* форми навчання – 11,1%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Професіогенез особистості» є одержання знань і вмінь, необхідних для аналізу концептуальних підходів до вивчення професіогенезу особистості; опрацювання концептуальних підходів та розвиток практичних навичок психологічного супроводу суб'єкта праці в процесі професіогенезу та професіоналізації; вивчення особливостей професіоналізації особистості з урахуванням суспільно-історичних і соціально-психологічних умов, а також індивідуальних особливостей спеціалістів.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів фаху з питань:

– сутність понять: «професіогенез», «професійна діяльність», «суб'єкт професійної діяльності», «професійне становлення», «професійний розвиток», «професіоналізація», «професіонал», «спеціаліст»;

– основні теоретичні моделі, закономірності, чинники та механізми професійного становлення суб'єкта діяльності;

– основні теоретичні підходи до проблем професіогенезу особистості та професійного становлення суб'єкта;

– сутність кризових явищ в ході професіоналізації особистості; ознайомити з теоретичними і практичними підходами профілактики та подолання професійних криз особистості;

– динамічні характеристики іманентні процесу професійного становлення суб'єкта;

– акмеологічні засади формування суб'єкта професійної діяльності в процесі професіогенезу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають такі компетентності:

Загальні вміння (компетентності)

Інструментальні компетентності:

– здатність аналітично мислити, бути проникливим та об'єктивним, прагнути до наукових пошуків оптимальних рішень і творчої взаємодії із зацікавленими суб'єктами, групами, організаціями;

– здатність ефективно впливати на індивіда, соціальну групу;

– здатність знаходити своє місце в системі сучасних ринкових відносин, визначення такої сфери професійної діяльності, в якій найповніше можна використати професійний та творчий потенціал на користь як суспільним, так і власним інтересам;

- здатність до застосування нових технологій та інновацій в усіх сферах професійної діяльності;
- здатність до забезпечення ефективності психодіагностики, корекції та реабілітації окремих осіб, соціальних груп;
- навички до саморозвитку; розширення свого кругозору, підвищення професійної майстерності на основі самоосвіти.

Міжособистісні компетентності

- здатність здійснювати комунікаційну діяльність;
- здатність до критики та самокритики;
- позитивне ставлення до несхожості та інших культур;
- здатність працювати у міжнародному середовищі.

Системні компетентності

- здатність працювати самостійно і автономно;
- здатність діяти з позицій соціальної відповідальності, займати активну громадянську позицію;
- здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;
- здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості;
- здатність до формування культури мислення, її сприйняття;
- здатність до навчання;
- здатність формувати нові ідеї (креативність);
- здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- уміння реалізовувати проект;
- здатність нести соціальну відповідальність за діяльність організації.

Спеціальні (фахові) вміння (компетентності)

- знання психологічної характеристики профілізації та професіогенезу як одного з основних видів діяльності особистості;
- розуміння в мотивах, що спонукають до професійної діяльності;
- знання сучасного стану психологічних досліджень в галузі психології професійної діяльності;
- здатність застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти, соціально-професійного самовизначення молоді;
- вміння здійснювати практичне професіографування з метою раціоналізації праці, профдобору, профорієнтації та профнавчання;

- уміння проводити емпіричні дослідження з метою вивчення міграції робочих кадрів, динаміки працездатності, виробничого травматизму;
- вміння розкривати специфіку вимог на ринку праці до особистості сучасного фахівця-професіонала;
- здатність визначати адекватні методи дослідження мотивів професійної діяльності працівника;
- уміння здійснювати розробки-рекомендації по удосконаленню і підвищенню ефективності професійної діяльності як в індивідуальній, так і спільній діяльності;
- здатність орієнтуватися і сучасних здобутках вітчизняної та зарубіжної науки;
- вміння орієнтуватися у виборі сучасних методик і методів досліджень.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Професіогенез як галузь психологічної науки

Тема 1. Методологічні та методичні засади професіогенезу.

Теоретичні та практичні передумови виникнення сучасної теорії професіогенезу суб'єкта практичної діяльності. Методологічні засади й актуальні проблеми професіогенезу та психології професійного становлення. Поняття «професіогенез». Місце професіогенезу серед напрямів психології. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності.

Тема 2. Теоретико-методологічні концепції вивчення професіогенезу.

Загальна характеристика теорій професіогенезу і професійного розвитку особистості. Психодинамічний напрям, теорія Е. Гінцберга, теорія «кар'єрної зрілості» Д. С'юпера, «типологічна теорія» Д. Холанда, акмеологічна концепція розвитку професіонала, концепція професійного розвитку Деркача, Л. Мітіної, концепція професійного становлення О. Кокуна, Т. Кудрявцева, концепція професіогенезу Ю. Поваренкова, концепція професіоналізації А. Маркової, концепція професійного становлення А. Ростунова та ін.

Тема 3. Особистість фахівця як суб'єкта трудової діяльності.

Цілі і методи вивчення структури суб'єкта професійної діяльності. Людина і її професійна доля: образ життя, професійний життєвий шлях, світогляд, психологічні регулятори його активності. Критерії і методи діагностики рівня їх сформованості. Психічні регулятори професійної праці людини. Індивідуальний стиль діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності. Феноменологія індивідуальних стилів. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації людини. Діагностика рівня професійної готовності людини. Професійна кар'єра.

Змістовий модуль 2. Психологія професійного становлення суб'єкта практичної діяльності

Тема 4. Методологічні та методичні засади психології професійної діяльності як наукової дисципліни.

Психологічна інтерпретація професійної праці Психологія професійної праці як галузь психологічної науки. Поняття професійної діяльності. Психологічна інтерпретація професії. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності . Трудовий пост та професія. Праця і професія в психології. Психологічна класифікація професій.

Тема 5. Професійне самовизначення особистості.

Сутність професійного самовизначення. Професіоналізація і професійний розвиток особистості. Поняття професіогенезу. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху. Особистісний та професійний розвиток. Основні етапи розвитку особистості як суб'єкта професійної праці. Конфлікти професійного самовизначення.

Тема 6. Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.

Цілі і методи вивчення структури суб'єкта професійної діяльності. Людина і її професійна доля: спосіб життя, професійний життєвий шлях, світогляд, психологічні регулятори його активності. Критерії і методи діагностики рівня їх сформованості. Психічні регулятори професійної праці людини. Індивідуальний стиль діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності. Феноменологія індивідуальних стилів. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації людини. Діагностика рівня професійної готовності людини. Професійна кар'єра.

Тема 7. Індивідуальний ресурс професійного розвитку особистості.

Професіоналізм як результат реалізації та розвитку ресурсів людини в професійній діяльності. Індивідуальний ресурс професійного розвитку як системна якість особистості. Професіоналізм та професійна компетентність. Рівні професіоналізму. Види компетентності. Професійно важливі якості.

Змістовий модуль 3. Акмеологічні засади професійного становлення суб'єкта

Тема 8. Психологічна оцінка професіоналізму.

Загальні підходи до проблеми професійної успішності. Оцінка індивідуального професіоналізму. Професіоналізм спеціаліста та надійність професійної діяльності. Підвищення ефективності діяльності як індикатор професійного росту.

Тема 9. Суперечливі тенденції в професійному розвитку.

Феноменологія криз розвитку. Кризи професіоналізації. Типологія кризів. Дослідження кризів професіоналізації. Чинники, що детермінують кризи професійного розвитку. Перфекціонізм, трудоголізм та лінощі.

Тема 10. Психологічні закономірності професійного становлення суб'єкта практичної діяльності.

Загальні закономірності професіогенезу суб'єкта практичної діяльності. Сутнісні та динамічні характеристики процесу професійного становлення фахівця. Поняття професійної продуктивності, ідентичності та зрілості. Нерівномірність та гетерохронність процесу професіогенезу особистості суб'єкта практичної діяльності. Психологічний зміст особистісно-професійного розвитку суб'єкта. Психологічні характеристики соціально значущих різновидів праці. Характеристика професійного становлення в умовах стабільного розвитку суспільства, в умовах новітніх технологій та в умовах нестабільного розвитку держави. Операційний та мотиваційний зміст професіоналізму. Рівні професіоналізму. Кризи професійного життя. Періодизація професійного розвитку суб'єкта діяльності. Стадії професійного становлення суб'єкта. Загальна характеристика проблем професійної спрямованості суб'єкта практичної діяльності. Спрямованість особистості: широта, дієвість, інтенсивність, стійкість. Загальна характеристика структури спрямованості фахівця.

Тема 11. Професійні деструкції особистості.

Поняття професійної деформації. Причини та психічні механізми появи професійної деформації особистості. Емоційне вигорання як вид неспецифічної професійної деформації. Профілактичні та корекційні заходи щодо професійних деструкцій.

Тема 12. Акмеологія як галузь психологічного знання.

Теоретико-методологічні засади акмеології. Історичні етапи формування акмеології як науки про розвиток зрілих людей. Поняття загальних та спеціальних акмеологічних інваріантів професійного становлення. Компетентність та компетенція. Психолого-акмеологічні особливості професійного становлення суб'єкта. Базові психолого-акмеологічні підсистеми особистості професіонала. Концепція акмеологічного становлення працівника

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
120	38	–	30	32	20	
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Професіогенез як галузь психологічної науки						
<i>Тема 1.</i> Методологічні та методичні засади професіогенезу.	5	2	–	2	1	–
<i>Тема 2.</i> Теоретико-методологічні концепції вивчення професіогенезу.	6	2	–	2	2	–
<i>Тема 3.</i> Особистість фахівця як суб'єкта трудової діяльності.	5	2	–	2	1	–
Разом за змістовим модулем 1	16	6	–	6	4	–
Змістовий модуль 2. Психологія професійного становлення суб'єкта практичної діяльності						
<i>Тема 4.</i> Методологічні та методичні засади психології професійної діяльності як наукової дисципліни.	10	4	–	2	4	–
<i>Тема 5.</i> Професійне самовизначення особистості.	12	4	–	4	4	–
<i>Тема 6.</i> Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.	12	4	–	4	4	–
<i>Тема 7.</i> Індивідуальний ресурс професійного розвитку особистості.	12	4	–	4	4	–
Разом за змістовим модулем 2	46	16	–	14	16	–
Змістовий модуль 3. Акмеологічні засади професійного становлення суб'єкта						
<i>Тема 8.</i> Психологічна оцінка професіоналізму.	8	4	–	2	2	–
<i>Тема 9.</i> Суперечливі тенденції в професійному розвитку.	6	2	–	2	2	–
<i>Тема 10.</i> Психологічні закономірності професійного становлення суб'єкта практичної діяльності.	10	4	–	2	4	–
<i>Тема 11.</i> Професійні деструкції особистості.	8	4	–	2	2	–
<i>Тема 12.</i> Акмеологія як галузь психологічного знання.	6	2	–	2	2	–
Разом за змістовим модулем 3	38	16	–	10	12	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	<i>100</i>	<i>38</i>	<i>–</i>	<i>30</i>	<i>32</i>	<i>–</i>
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	<i>20</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>20</i>
Усього годин:	120	38	–	30	32	20
Підсумковий контроль – іспит						

для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
	120	8	–	4	88	20
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Професіогенез як галузь психологічної науки						
<i>Тема 1.</i> Методологічні та методичні засади професіогенезу.	8	–	–	–	8	–
<i>Тема 2.</i> Теоретико-методологічні концепції вивчення професіогенезу.	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 3.</i> Особистість фахівця як суб'єкта трудової діяльності.	8	–	–	–	8	–
Разом за змістовим модулем 1	25	1	–	–	21	–
Змістовий модуль 2. Психологія професійного становлення суб'єкта практичної діяльності						
<i>Тема 4.</i> Методологічні та методичні засади психології професійної діяльності як наукової дисципліни.	10	1	–	1	8	–
<i>Тема 5.</i> Професійне самовизначення особистості.	10	1	–	1	8	–
<i>Тема 6.</i> Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 7.</i> Індивідуальний ресурс професійного розвитку особистості.	9	1	–	–	8	–
Разом за змістовим модулем 2	38	4	–	2	32	–
Змістовий модуль 3. Акмеологічні засади професійного становлення суб'єкта						
<i>Тема 8.</i> Психологічна оцінка професіоналізму.	9	1	–	1	7	–
<i>Тема 9.</i> Суперечливі тенденції в професійному розвитку.	8	1	–	–	7	–
<i>Тема 10.</i> Психологічні закономірності професійного становлення суб'єкта практичної діяльності.	9	1	–	1	7	–
<i>Тема 11.</i> Професійні деструкції особистості.	7	–	–	–	7	–
<i>Тема 12.</i> Акмеологія як галузь психологічного знання.	7	–	–	–	7	–
Разом за змістовим модулем 3	40	3	–	2	35	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	100	8	–	4	88	–
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	20	–	–	–	–	20
Усього годин:	120	8	–	4	88	20
Підсумковий контроль – іспит						

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Методологічні та методичні засади професіогенезу.

1. Теоретичні та практичні передумови виникнення сучасної теорії професіогенезу суб'єкта практичної діяльності.
2. Методологічні засади й актуальні проблеми професіогенезу та психології професійного становлення. Поняття «професіогенез».
3. Місце професіогенезу серед напрямів психології.
4. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності.

Література: [1; 2; 3; 7; 11; 16; 17; 19].

Тема 2. Теоретико-методологічні концепції вивчення професіогенезу.

1. Загальна характеристика теорій професіогенезу і професійного розвитку особистості.
2. Психодинамічний напрям, теорія Е. Гінцберга, теорія «кар'єрної зрілості» Д. С'юпера, «типологічна теорія» Д. Холанда.
3. Акмеологічна концепція розвитку професіонала, концепція професійного розвитку Деркача, Л. Мітіної.
4. Концепція професійного становлення О. Кокуна, Т. Кудрявцева.
5. Концепція професіогенезу Ю. Поваренкова, концепція професіоналізації А. Маркової, концепція професійного становлення А. Ростунова та ін.

Література: [1; 2; 13; 15; 16; 17; 19; 21].

Тема 3. Особистість фахівця як суб'єкта трудової діяльності.

1. Людина і її професійна доля: образ життя, професійний життєвий шлях, світогляд, психологічні регулятори його активності.
2. Критерії і методи діагностики рівня їх сформованості.
3. Психічні регулятори професійної праці людини.
4. Індивідуальний стиль діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності.
5. Феноменологія індивідуальних стилів. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації людини.
6. Діагностика рівня професійної готовності людини.

Література: [4; 5; 6; 15; 16; 17; 19; 22; 25].

Тема 4. Методологічні та методичні засади психології професійної діяльності як наукової дисципліни.

1. Психологічна інтерпретація професійної праці.
2. Поняття професійної діяльності.
3. Психологічна інтерпретація професії. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності.

4. Праця і професія в психології. Психологічна класифікація професій.

Література: [1; 2; 3; 7; 8; 9; 10; 11; 13; 17; 20; 21].

Тема 5. Професійне самовизначення особистості.

1. Сутність професійного самовизначення.

2. Професіоналізація і професійний розвиток особистості.

3. Поняття професіогенезу.

4. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху .

5. Особистісний та професійний розвиток. Основні етапи розвитку особистості як суб'єкта професійної праці.

6. Конфлікти професійного самовизначення.

Література: [4; 5; 8; 13; 17].

Тема 6. Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.

1. Людина і її професійна доля: спосіб життя, професійний життєвий шлях, світогляд, психологічні регулятори його активності.

2. Критерії і методи діагностики рівня їх сформованості.

3. Індивідуальний стиль діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності.

4. Феноменологія індивідуальних стилів. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації людини.

5. Діагностика рівня професійної готовності людини. Професійна кар'єра.

Література: [1; 2; 3; 4; 5; 8; 11; 13; 16; 17].

Тема 7. Індивідуальний ресурс професійного розвитку особистості.

1. Професіоналізм як результат реалізації та розвитку ресурсів людини в професійній діяльності.

2. Індивідуальний ресурс професійного розвитку як системна якість особистості.

3. Професіоналізм та професійна компетентність.

4. Рівні професіоналізму.

5. Види компетентності.

6. Професійно важливі якості.

Література: [1; 2; 3; 6; 9; 10; 13; 16; 17; 19].

Тема 8. Психологічна оцінка професіоналізму.

1. Загальні підходи до проблеми професійної успішності.

2. Оцінка індивідуального професіоналізму.

3. Професіоналізм спеціаліста та надійність професійної діяльності.

4. Підвищення ефективності діяльності як індикатор професійного росту.

Література: [5; 15; 22; 25].

Тема 9. Тема 9. Суперечливі тенденції в професійному розвитку.

1. Феноменологія криз розвитку.
2. Кризи професіоналізації.
3. Типологія кризів. Дослідження кризів професіоналізації.
4. Чинники, що детермінують кризи професійного розвитку.

Перфекціонізм, трудоголізм та лінощі.

Література: [3; 5; 7; 8; 15; 22; 25].

Тема 10. Психологічні закономірності професійного становлення суб'єкта практичної діяльності.

1. Загальні закономірності професіогенезу суб'єкта практичної діяльності.
2. Поняття професійної продуктивності, ідентичності та зрілості.

Нерівномірність та гетерохронність процесу професіогенезу особистості суб'єкта практичної діяльності.

3. Психологічний зміст особистісно-професійного розвитку суб'єкта. Психологічні характеристики соціально значущих різновидів праці.

4. Операційний та мотиваційний зміст професіоналізму. Рівні професіоналізму.

5. Кризи професійного життя. Періодизація професійного розвитку суб'єкта діяльності.

6. Загальна характеристика структури спрямованості фахівця.

Література: [3; 5; 7; 8; 15; 22; 25].

Тема 11. Професійні деструкції особистості.

1. Поняття професійної деформації. Причини та психічні механізми появи професійної деформації особистості.

2. Емоційне вигоряння як вид неспецифічної професійної деформації.

3. Профілактичні та корекційні заходи щодо професійних деструкцій.

Література: [1; 2; 3; 8; 9; 10; 12; 14; 15; 17; 18].

Тема 12. Акмеологія як галузь психологічного знання.

1. Історичні етапи формування акмеології як науки про розвиток зрілих людей.

2. Поняття загальних та спеціальних акмеологічних інваріантів професійного становлення. Компетентність та компетенція.

3. Психолого-акмеологічні особливості професійного становлення суб'єкта.

4. Базові психолого-акмеологічні підсистеми особистості професіонала.

5. Концепція акмеологічного становлення працівника

Література: [5; 15; 22; 25].

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	<p>Тема 1. Методологічні та методичні засади професіогенезу. Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічні особливості взаємодії особистості і професії. 2. Професійна адаптація до професійної діяльності. 3. Розвиток соціальної і професійної ідентичності. 4. Відмінні ознаки галузей прикладної психології. 5. Основні концептуальні положення професіогенезу. 	1	8
2.	<p>Тема 2. Теоретико-методологічні концепції вивчення професіогенезу. Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст поняття «професійне становлення», «професіогенез». 2. Розвиток особистості в процесі професійного становлення. 3. Процес професійного становлення. 4. Індивідуальна траєкторія професійного життя. 5. Психологічні особливості професіогенезу. 	2	8
3.	<p>Тема 3. Особистість фахівця як суб'єкта трудової діяльності. Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуальний стиль діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності. 2. Феноменологія індивідуальних стилів. 3. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації людини. 4. Діагностика рівня професійної готовності людини. 5. Професійна кар'єра. 	1	8
4.	<p>Тема 4. Методологічні та методичні засади психології професійної діяльності як наукової дисципліни. Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Активність і діяльність. Роль діяльності в становленні особистості людини. 2. Структура діяльності особистості: мета, мотиви, дії. 3. Механізм планування, регулювання і контролю дій. Прокрастинація. 4. Опанування діяльністю. Навички і вміння. 5. Основні види діяльності (праця, навчання, гра) і їхня психологічна характеристика. 6. Діяльність і поведінка. Вчинкова активність. 	4	8
5.	<p>Тема 5. Професійне самовизначення особистості. Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічні проблеми вибору професії майбутнім фахівцем. 2. Професіограма і психограма фахівця. 3. Розвиток особистості в процесі професіоналізації: професіогенез особистості. 4. Вікові особливості професійного становлення і розвитку особистості. 	4	8

№ з/п	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
6.	<p>Тема 6. Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кар'єра як успішне просування в галузі суспільної, службової наукової та інших видах діяльності, як рід занять, професія, як свідомо обраний і реалізований людиною шлях посадового зростання тощо. 2. Основні підходи до розуміння поняття “професійна кар'єра”: соціально-психологічний, управлінсько-менеджерський, соціально-економічний напрямки (за Л. Карамушкою, А. Поплавською). 	4	8
7.	<p>Тема 7. Індивідуальний ресурс професійного розвитку особистості.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху. 2. Особистісний та професійний розвиток. 3. Основні етапи розвитку особистості як суб'єкта професійної праці. 4. Конфлікти професійного самовизначення. 	4	8
8.	<p>Тема 8. Психологічна оцінка професіоналізму.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні підходи до проблеми професійної успішності. 2. Оцінка індивідуального професіоналізму. 3. Професіоналізм спеціаліста та надійність професійної діяльності. 4. Підвищення ефективності діяльності як індикатор професійного росту. 	2	7
9.	<p>Тема 9. Суперечливі тенденції в професійному розвитку.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Феноменологія криз розвитку. 2. Кризи професіоналізації. 3. Типологія кризів. 4. Дослідження кризів професіоналізації. 5. Чинники, що детермінують кризи професійного розвитку. 6. Перфекціонізм, трудоголізм та лінощі. 	2	7
10.	<p>Тема 10. Психологічні закономірності професійного становлення суб'єкта практичної діяльності.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішні бар'єри професійного розвитку: слабка диференціація посад і кваліфікаційних рангів, відсутність ротатії в організаціях, складність об'єктивної оцінки результатів діяльності педагога, незадовільне матеріальне стимулювання професійної кар'єри тощо. 2. Внутрішні бар'єри професійного розвитку: недостатньо високий рівень розвитку мотивації особистісного і професійного вдосконалення; усвідомлення великої відповідальності за результати праці у поєднанні з підвищеним рівнем тривожності; схильність до професійного вигорання” та професійної деформації особистості тощо. 	2	7

№ з/п	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
11.	<p>Тема 11. Професійні деструкції особистості.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вікові особливості професійного становлення і розвитку особистості. 2. Психологічні особливості криз професійного становлення. Феноменологія криз становлення особистості. Кризи як фактор розвитку особистості. 3. Кризи професійного становлення. Професійно обумовлені кризи як фактор особистісного і професійного розвитку. 4. Типологія криз професійного становлення. 5. Проблема усвідомлення змісту, чинників і засобів подолання професійних криз. 6. Аналіз власних психологічних проблем вибору професії, професійних криз особистості та співставлення їх з власними особливостями професійного життя. 	2	7
12.	<p>Тема 12. Акмеологія як галузь психологічного знання.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретико-методологічні засади акмеології. 2. Історичні етапи формування акмеології як науки про розвиток зрілих людей. 3. Поняття загальних та спеціальних акмеологічних інваріантів професійного становлення. Компетентність та компетенція. 4. Психолого-акмеологічні особливості професійного становлення суб'єкта правоохоронної діяльності. 5. Базові психолого-акмеологічні підсистеми особистості професіонала. 6. Концепція акмеологічного становлення працівника 	2	7
Разом:		32	88

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів має на меті формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації;
- написання рефератів з проблем курсу.

Кожен студент повинен уміти раціонально організувати свою навчальну самостійну діяльність. Важливим є вміння скласти план своєї роботи, чітко визначити її послідовність. Необхідно, щоб план самостійного навчання був реальним і його виконання приводило до плідних наслідків у навчальному процесі.

Для успішної самостійної роботи значну частину часу студент виділяє для роботи в бібліотеці. Треба розуміти сутність складання алфавітного й тематичного каталогів, вміти швидко знаходити в них необхідну літературу, знати особливості бібліографічного шифрування. Для плідної роботи з літературними джерелами студентові корисно скласти свою власну бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні для нього книги, брошури або статті. Для роботи у провідних бібліотеках м. Києва студенту треба знати їх структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, вміти користуватися різноманітними каталогами, правильно заповнювати бланки вимоги на літературу тощо.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером їхнього викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (розділи, підрозділи тощо), а також розсортувати його за важливістю (що для детального вивчення, а що для ознайомчого читання). Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих питань слід обов'язково повертатися, наводити додаткові довідки, щоб зрозуміти сутність думки автора. Знання незнайомих термінів слід одразу ж з'ясувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками. У процесі роботи з літературою корисно

робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів на аркушах паперу із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез.

Конспект є стислим викладом основної сутності опрацьованого літературного матеріалу. Конспект має бути стислим, змістовним і записаним своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, вислови слід записувати до конспекту повністю з посиланням на автора, джерело і сторінку. У процесі конспектування важливо витримувати логічний зв'язок між окремими складовими тексту. У тексті конспекту корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьовує вміння формулювати свої думки в короткій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Для цілісного уявлення про навчальну дисципліну студентів необхідно користуватися довідковою літературою: енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками тощо.

Майбутній фахівець повинен достатньо вправно користуватися персональним комп'ютером. Робота з матеріалами «Інтернету» надає можливість отримувати найновішу інформацію з різних сфер життя нашої держави.

Самостійна робота студентів з курсу передбачає написання рефератів та підготовку фіксованих виступів. Для цього необхідно скласти план реферату чи виступу, вивчити потрібні літературні джерела, зробити виписки. За своїм змістом реферат і виступ повинні відповідати обраній темі. Виклад матеріалу має бути логічним, послідовним. Обсяг реферату, як правило, у межах 10-12 сторінок формату А4. Писати текст слід на одному боці аркуша, розбірливо, без помилок. У разі потреби слід робити посторінкові виноски.

Останнім розділом реферату повинні бути висновки, в яких студент узагальнює викладений матеріал і формулює свої думки з приводу опрацьованої проблеми. До реферату має бути доданий список використаної літератури, складений відповідно до існуючих вимог.

За структурою реферат складається із короткого вступу, двох або трьох розділів основної частини, висновків та списку використаної літератури. План написання реферату повинен мати внутрішню єдність і логіку, враховувати актуальність проблеми, її наукову розробленість та практичну значимість.

У **вступі** обґрунтовується актуальність проблеми, що вивчається, її практична значимість; формулюються мета й завдання дослідження, вказуються обсяг і структура реферату. Обсяг вступу не повинен перевищувати однієї сторінки комп'ютерного тексту.

Основна частина обсягом до 10 сторінок комп'ютерного тексту, викладеного у двох-трьох розділах, повинна містити виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність і зміст предмета досліджуваної теми, з огляду на цілі й завдання реферату; розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань на основі аналізу літературних та інших інформаційних джерел; визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язанню; аналізуються практичні матеріали, сучасні тенденції розвитку та особливості, притаманні зовнішньоекономічній діяльності України. На основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей згідно з темою реферату. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу.

Висновки є завершальним етапом виконаного студентом реферату. Вони повинні містити короткі підсумки за результатами дослідження та прикладного аналізу об'єкта дослідження з наведенням позитивних і негативних сторін, а також нереалізованих можливостей; перелік заходів, спрямованих на розв'язання проблеми, підвищення ефективності об'єкта дослідження; отримані якісні та кількісні показники; можливі варіанти реалізації запропонованих у рефераті заходів.

Реферат виконується державною (українською) мовою. Викладення повинно мати науковий характер, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, логічно послідовний. Пряме переписування матеріалів з літератури неприпустиме. Оформлення реферату має відповідати встановленим вимогам (див. *Патика Н.І.* Стандарти на оформлення магістерських, дипломних, бакалаврських, курсових, контрольних робіт та рефератів. – К.: ІПК ДСЗУ, 2008. – 26 с.)

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ для студентів денної форми навчання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом (презентацією).

Мета: прищеплення та розвиток навичок і вмінь самостійної роботи над науковою літературою, аналітичного мислення, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення теоретичних знань з дисципліни та їх застосування на практиці.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять, самостійної підготовки і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Завдання для науково-дослідної роботи

Тема 1. Методологічні та методичні засади професіогенезу.

Зробіть порівняльний аналіз сучасних дослідницьких проблем професіогенезу та професіоналізації. – 10 год. – 10 балів.

Тема 2. Теоретико-методологічні концепції вивчення професіогенезу.

З поданого списку прізвищ оберіть ті, які належать вченим, що внесли вклад в розробку проблем професіогенезу, професійного самоздійснення, психології професійного розвитку: Є.А. Клімов, Л.М. Карамушка, О.М. Кокун, О.Р. Малхазов, А.К. Маркова, Г.В. Ложкін, Д. С'юпер та ін. Обґрунтуйте вашу думку. – 10 год. – 10 балів.

Автор	Опис результатів дослідження	Основні публікації	Послідовники

КОНТРОЛЬНА РОБОТА *для студентів заочної форми навчання*

7.1. Виконання контрольної роботи передбачає письмове розв'язання завдань за відповідним варіантом. Кожен варіант включає завдання з тематики, визначеної навчальною програмою з дисципліни, за якою пишеться контрольна робота.

7.2. Контрольна робота з дисципліни «Професіогенез особистості» складається з **двох теоретичних питань** що потребують поглибленої відповіді.

7.3. Відповіді мають бути повними та обґрунтованими на всі теоретичні завдання, що передбачені конкретним варіантом контрольної роботи. Висновки необхідно робити з посиланням на конкретне літературне чи наукове джерело.

7.4. Запис умови завдань, передбачених варіантом, є обов'язковим. Контрольна робота повинна мати самостійний характер. Недопустимо запозичення тексту, фактичних даних із літературних джерел без посилання на них. Тому контрольні роботи, написані без врахування цих вимог, викладачем перевірятися не будуть.

7.5. Для студентів, які навчаються на заочному відділенні ІПК ДСЗУ, передбачена методика розподілу варіантів контрольних робіт, в основу якої покладено алфавітний принцип.

<i>Початкова літера прізвища студента</i>		<i>Номери питань</i>
А	П	1, 16
Б	Р	2, 17
В	С	3, 18
Г	Т	4, 19
Д	У	5, 20
Є	Ф	6, 21
Ж	Х	7, 22
З	Ц	8, 23
Й	Ч	9, 24
І	Ш	10, 25
К	Щ	11, 26
Л	Ю	12, 27
М	Я	13, 28
Н		14, 29
О		15, 30

7.6. Студент може спиратися у своїй роботі на відповідну навчальну і монографічну літературу з даної проблеми. При цьому, якщо він наводить цитату чи запозичує із літературного джерела якесь теоретичне положення (наприклад, визначення, висновки дослідження, думку автора літературного джерела з того чи іншого питання тощо), то обов'язково треба робити посилання на літературне джерело.

ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

7.7. Контрольна робота виконується державною (українською) мовою. Обсяг контрольної роботи **не повинен перевищувати 15 сторінок комп'ютерного тексту**. Контрольна робота має бути оформлена належним чином (див. Патица Н.І. Стандарти на оформлення магістерських, дипломних, бакалаврських, курсових, контрольних робіт та рефератів. – К.: ПІК ДСЗУ, 2008. – 26с.).

7.8. Контрольна робота має бути виконана і направлена для перевірки протягом міжсесійного періоду, тобто навчального року, протягом якого здійснюється робота студента над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача, але **не пізніше як за 30 днів до початку сесії** для студентів заочної форми навчання, передбаченої навчальним планом.

ПОРЯДОК ЗАРАХУВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

7.9. Контрольна робота оцінюється за чотирибальною національною шкалою та в балах за кредитно-трансферною системою:

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Бали за ECTS
A (відмінно)	5 (відмінно)	47 - 50
B (дуже добре)	4 (добре)	44 - 46
C (добре)		40 - 43
D (задовільно)	3 (задовільно)	35 - 39
E (достатньо)		30 - 34
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)	18 - 29
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		1-17

7.10. У разі отримання студентом незадовільної оцінки, останній повинен усунути виявлені недоліки і повторно захистити її в установленій викладачем строк.

7.11. Студент, який не виконав контрольної роботи або якщо його робота не зарахована за результатами її виконання, **не допускається до семестрового контролю з дисципліни.**

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття професійної діяльності. Професіогенез.
2. Методи професійного відбору и систематичного контролю діяльності персоналу організації.
3. Принципи комплексного підходу до оцінки особистості професіонала.
4. Методи систематичного лонгитюдного контролю становлення особистості професіонала.
5. Діагностика проявів професійної деформації, методи її профілактики и корекції.
6. Психологічна інтерпретація професії.
7. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності
Трудовий пост та професія.
8. Психологічна класифікація професій.
9. Професіографічний аналіз професійної діяльності особистості.
10. Поняття професійно важливих якостей особистості.
11. Структура: когнітивних (інтелектуальних) процесів особистості професіонала; комунікативних процесів; волевої регуляції діяльності професіонала; емоційних процесів та якостей.
12. Система професійного відбору, процес становлення професіонала, професійна діяльність.
13. Професіоналізація і професійний розвиток особистості .
14. Поняття професіогенезу. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху.
15. Особистісний та професійний розвиток.
16. Поняття професіоналізму и професійної компетентності.
17. Професіоналізм як основа надійності і ефективності діяльності персоналу організації.
18. Основні етапи розвитку особистості як суб'єкта професійної діяльності.
19. Цілі і методи вивчення структури суб'єкта професійної діяльності.
20. Людина і її професійна доля: образ життя, професійний життєвий шлях, світогляд, психологічні регулятори його активності.
21. Критерії і методи діагностики рівня сформованості професіоналізму.
22. Індивідуальний стиль професійної діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності.
23. Феноменологія індивідуальних стилів.
24. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації особистості.
25. Діагностика рівня професійної готовності людини.
26. Психологічна культура особистості професіонала.
27. Культура інтелектуальних процесів професіонала.
28. Культура комунікативних процесів професіонала.
29. Культура емоційно-вольових процесів професіонала.
30. Імідж та авторитет особистості.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються:

1. Теоретико-інформаційні методи навчання:

- усне логічне цілісне викладення навчального матеріалу (лекція);
- діалогічно побудоване усне викладення (бесіда);
- пояснення, демонстрація.

2. Практико-операційні методи навчання (практичні роботи):

- вправи;
- рішення завдань.

3. Пошуково-творчі методи навчання (семінарські заняття):

- аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових);
- групове обговорення питання;
- дискусії.

4. Методи самостійної роботи студентів:

- читання (робота з підручником й іншими учбово-методичними посібниками);
- конспектування;
- рішення завдань і проблемних ситуацій;
- творчі завдання.

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ *на практичних заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів складається з двох етапів:

- поточного контролю роботи студентів;
- підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;

- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів:

- тестові завдання;
- розрахункові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу);
- ділові ігри (кейс-методи);
- презентації результатів роботи;
- інші.

Об'єктом **підсумкового контролю знань** студентів у формі **іспиту** є виконання усних та письмових завдань.

На іспит виносяться вузлові питання, типові та комплексні задачі, завдання, що потребують творчого підходу та вміння синтезувати отримані знання.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

для денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест	Сума		
Змістовий модуль 1			Модульна контрольна робота	Змістовий модуль 2				Модульна контрольна робота	Змістовий модуль 3					Модульна контрольна робота	ІНДЗ	25	100
Т 1	Т 2	Т 3	5	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	5	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	5	20		
3	3	3		3	3	3	3		3	4	4	4	4				
9				12					19								
75																	

для заочної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота												Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
50													

Шкала оцінювання: національна та ECTS

90-100 балів – **відмінно** (A);

82-89 балів – **добре** (B);

75-81 балів – **добре** (C);

68-74 балів – **задовільно** (D);

61-67 балів – **задовільно** (E);

35-60 балів – **незадовільно** з можливістю повторного складання (FX);

1-34 балів – **незадовільно** з обов'язковим повторним курсом (F).

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення викладання дисципліни «Професіогенез особистості» складають програма навчальної дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, пакет комплексних контрольних робіт, візуальна презентація курсу, ілюстративні матеріали.

12. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Предмет, завдання та методи професійної психології.
2. Психологічна інтерпретація професійної праці.
3. Психологія професійної праці як галузь психологічної науки.
4. Поняття професійної діяльності. Психологічна інтерпретація професії.
5. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності.
6. Трудовий пост та професія. Праця і професія в психології.
7. Психологічна класифікація професій.
8. Сутність професійного самовизначення.
9. Професіоналізація і професійний розвиток особистості.
10. Поняття професіогенезу.
11. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху.
12. Особистісний та професійний розвиток.
13. Основні етапи розвитку особистості як суб'єкта професійної праці. Конфлікти професійного самовизначення.
14. Цілі і методи вивчення структури суб'єкта професійної діяльності.
15. Людина і її професійна доля: образ життя, професійний життєвий шлях, світогляд, психологічні регулятори його активності.
16. Критерії і методи діагностики рівня їх сформованості.
17. Психічні регулятори професійної праці людини.
18. Індивідуальний стиль діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності.
19. Феноменологія індивідуальних стилів. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації людини.
20. Діагностика рівня професійної готовності людини.
21. Професійна кар'єра.
22. Професіоналізм як результат реалізації та розвитку ресурсів людини в професійній діяльності.
23. Індивідуальний ресурс професійного розвитку як системна якість особистості.
24. Професіоналізм та професійна компетентність.
25. Рівні професіоналізму. Види компетентності.
26. Професійно важливі якості.
27. Загальні підходи до проблеми професійної успішності.
28. Оцінка індивідуального професіоналізму.
29. Професіоналізм спеціаліста та надійність професійної діяльності. Підвищення ефективності діяльності як індикатор професійного росту. Феноменологія криз розвитку.
30. Кризи професіоналізації. Типологія кризів.
31. Дослідження кризів професіоналізації.
32. Чинники, що детермінують кризи професійного розвитку. Перфекціонізм, трудоголізм та лінощі.

33. Поняття професійної деформації.
34. Причини та психічні механізми появи професійної деформації особистості.
35. Емоційне вигорання як вид неспецифічної професійної деформації. Профілактичні та корекційні заходи щодо професійних деструкцій.
36. Профорієнтація як чинник успішного професійного самовизначення.
37. Психологічна класифікація професій (За Є. Клімовим).
38. Взаємозв'язок професійного і особистісного розвитку.
39. Професіоналізм як інтегративна характеристика зрілої особистості. Психологічні характеристики професіонала.
40. Позитивний і негативний професіогенез. Емоційне „вигорання” і професійні деформації особистості.
41. Вікові особливості професійного становлення і розвитку особистості.
42. Психологічні особливості й типологія криз професійного становлення.
43. Основні підходи до розуміння поняття “професійна кар’єра”. Стадії кар’єри.
44. Типи професійної кар’єри. Критерії успішної кар’єри.
45. Особливості і бар’єри професійного розвитку особистості.
46. Типи професійної кар’єри особистості.
47. Чинники професійного розвитку особистості.
48. Особливості підготовки суб’єктів до свідомого планування і розвитку професійної кар’єри.
49. Психологічна діагностика особливостей професійного становлення і розвитку суб’єктів навчально-виховного процесу у вищій школі.
50. Визначення кар’єрних орієнтацій (методика Е. Шейна).
51. Дослідження індивідуальних особливостей особистості, пов’язаних з успішною кар’єрою.
52. Визначення гендерних особливостей працівників як чинників їх професійної кар’єри.
53. Методи дослідження організаційних факторів, що зумовлюють професійний розвиток.
54. Формування психологічної готовності до свідомого планування професійного розвитку.
55. Розвиток мотивів професійного і особистісного вдосконалення фахівців.
56. Післядипломна освіта і професійний розвиток.
57. Форми і методи формування психологічної готовності до професійного розвитку в системі післядипломної освіти.
58. Інтерактивні методи в процесі психологічної підготовки у ВНЗ до професійного розвитку
59. Технологія психологічного забезпечення професійного розвитку в умовах очно-дистанційної форми навчання.
60. Психологічні технології підготовки до конструктивного подолання криз в професійному становленні і розвитку.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бандурка А.М. Профессионализм и лидерство / А.М. Бандурка, С.П. Бочарова, Е.В. Землянская. – Харьков: Титул, 2006. – 578 с.
2. Барко В.І. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України: [практ. посіб.] / В.І. Барко, Ю.Б. Ірхін, Т.В. Нещерет, О.В. Шаповалов. – К.: КНУВС; МВС, 2007. – 100 с.
3. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности / В.А. Бодров. – М.: ПЭР СЭ, 2001. – 511 с.
4. Губарева О.С. Психологічні особливості формування професійної компетентності працівників ОВС: автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.06 «Юридична психологія» / О.С. Гебарєва. – Харків, 2005. – 19 с.
5. Дружилов С.А. Психология профессионализма. Инженерно-психологический подход. – Х.: Гуманитарный центр, 2011. – 296 с.
6. Егоршин А.П. Мотивация трудовой деятельности: учеб. пособ. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 464 с.
7. Зеер Э.Ф. Психология профессий: уч. пособие для студ. вузов / Э.Ф. Зеер. – [2-е изд.]. – М.: Академический Проект, 2003. – 336 с.
8. Иванова Е.М. Психология профессиональной деятельности / Е.М. Иванова – М.: ПЭРСЭ, 2006. – 382 с.
9. Ильин Е.П. Работа и личность. Трудоголизм, перфекционизм, лень / Е.П. Ильин. – СПб: Питер, 2011. – 224 с. – (Серия «Мастера психологии»).
10. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения / Е.А. Климов. – М.: Академия, 2004. – 296 с.
11. Маркова А.К. Психология профессионала / А.К. Маркова. – М.: Межд. гуманит. фонд, 1996. – 312 с.
12. Мучински П. Психология, профессия, карьера / П. Мучински. – [7-е изд.]. – СПб: Питер, 2004. – 539 с.
13. Поваренков Ю.П. Психологическое содержание профессионального становления человека / Ю.П. Поваренков. – М.: УРАО, 2002. – 160 с.
14. Пряжников, Н.С. Психология труда и человеческого достоинства: Учеб. пособие для вузов. – М.: Академия, 2003. - 480с.
15. Психология профессиональной деятельности / Под ред. Н. Самоуткина. – СПб.: Питер, 2003. – 224 с.
16. Цільмак О.М. Професіогенез компетентності фахівців кримінальної міліції: теорія та практика: монографія / О.М. Цільмак. – Одеса: ОДУВС, 2011. – 432 с.
17. Шульц Д. Психология и работа / Д. Шульц, С. Шульц. – [8-е изд.] – СПб.: Питер, 2003. – 560 с.

Додаткова література

18. Безносков С.П. Профессиональная деформация личности / Безносков С.П. – СПб.: Речь, 2004. – 272 с.
19. Долишний М.Н., Покровский Н.Н. Методика профессионального отбора станочников и рабочих ведущих профессий. – Львов, 1980. – 98 с.
20. Дружилов С.А. Профессионализм человека как объект психологического изучения: системный подход / С.А. Дружилов // Вестник Балтийской педагогической академии. – Вып. 52. – СПб.: БПА, 2003. – С. 40-46.
21. Зеер Э.Ф. Психология профессионального образования / Зеер Э.Ф. – Екатеринбург: Урал. гос. профес.-педаг. ун-т, 2000. – 397 с.
22. Ильин Е.П. Дифференциальная психология профессиональной деятельности / Е. П. Ильин. – СПб: Питер, 2008. – 408 с.
23. Кухарчук А.М. Человек и его профессия: учеб. пособие / А.М. Кухарчук, В.В. Лях, А.Б. Широкова. – Минск: Современ. Слово, 2006. – 544 с.
24. Психологические основы профессиональной деятельности: хрестоматия / Сост. В.А. Бодров. – М.: ПЕР СЭ; Логос, 2007. – 855 с.
25. Психология труда: Учеб. Для студ. высш. учеб. заведений / под ред. проф. А.В. Карпова. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 352 с.
26. Цільмак О.М. Комунікативна компетентність оперуповноважених кримінальної міліції – підгрунття професіоналізму / О.М. Цільмак // Південноукр. Правничий часопис. – 2007. – № 1. – С. 192-195.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни	10
5. Теми практичних занять	12
6. Самостійна робота	15
7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання	21
8. Методи навчання	25
9. Методи контролю	25
10. Розподіл балів, які отримують студенти	27
11. Методичне забезпечення	27
12. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю знань	28
13. Рекомендована література	30

Навчально-методичне видання

Бегеза Людмила Євгенівна

**Робоча програма нормативної навчальної дисципліни
«Професіогенез особистості»**

Відповідальний за випуск Л.М. Завиніченко
Комп'ютерний набір Л.Є. Бегеза

Підписано до друку 26.10.2017 р. Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний. Ум. друк. арк. 1,3.

Наклад 10 прим. Зам. № _____

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ДК №1805 від 25.05.2004.

Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України (ІПК ДСЗУ)
03038, Київ – 38, вул. Нововокзальна 17.
Тел./факс (044) 536-14-85